

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ลิปมัน

๑. ขอบข่าย

๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะลิปมันที่ทาริมฝีปากแล้วไม่มีสี

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

๒.๑ ลิปมัน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับทาริมฝีปาก เพื่อให้เกิดความนุ่ม มั่นเงา และป้องกันริมฝีปากแห้ง ได้จากสิ่งปรุงที่มีส่วนประกอบหลักเป็นน้ำมันพืชชนิดเดียวหรือหลายชนิด เช่น น้ำมันระหุง น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงา น้ำมันปาล์ม และส่วนผสมที่ทำให้เกิดการแข็งตัว เช่น วาสลีน พาราฟิน ซี้ผึ้ง อาจแต่งสี แต่งกลิ่น ได้บ้างเล็กน้อย

๓. คุณลักษณะที่ต้องการ

๓.๑ ลักษณะทั่วไป

ต้องเป็นแท่งหรือกึ่งแข็ง มีเนื้อเรียบ เป็นมัน ไม่มีกลิ่นหืน หรือสิ่งแปลกปลอมที่ไม่ใช้ส่วนประกอบที่ใช้

๓.๒ การใช้งาน

ต้องทาแต่งได้ง่ายและทำให้ริมฝีปากนุ่ม มั่นเงา

เมื่อตรวจสอบโดยวิธีให้คะแนนตามข้อ ๘.๑ แล้ว ต้องได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละลักษณะจากผู้ตรวจสอบทุกคน ไม่น้อยกว่า ๓ คะแนน และไม่มีลักษณะใดได้ ๑ คะแนน จากผู้ตรวจสอบคนใดคนหนึ่ง

๓.๓ ส่วนประกอบ

๓.๓.๑ ต้องไม่มีสารหรือวัตถุที่ห้ามใช้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เครื่องสำอาง : ข้อกำหนดทั่วไป มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๕๒

๓.๓.๒ สารที่กำหนดปริมาณการใช้ ต้องไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เครื่องสำอาง : ข้อกำหนดทั่วไป มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๕๒

๓.๓.๓ สีที่ใช้ ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เครื่องสำอาง : ข้อกำหนดทั่วไป
มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๕๒

- หมายเหตุ ๑. ผู้ที่ต้องแสดงตำรับต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และทำตามตำรับที่แจ้งไว้
๒. ผู้ที่ต้องแสดงเอกสารรับรองว่าไม่ได้ใส่สารหรือวัตถุที่ห้ามใช้ และถ้าใช้สารที่กำหนดปริมาณ
การใช้ให้แสดงเอกสารระบุชื่อและปริมาณ

๓.๔ คุณลักษณะเฉพาะ (กรณีเป็นแท่ง)

๓.๔.๑ จุดโค้งงอ

ต้องโค้งงอได้ไม่เกิน ๕ มิลลิเมตร ที่อุณหภูมิ (๔๕ ± ๑) องศาเซลเซียส

๓.๔.๒ จุดหยุด

ต้องไม่ต่ำกว่า ๖๐ องศาเซลเซียส

๓.๕ ความคงสภาพ

ลักษณะทั่วไปและกลิ่น ต้องอยู่ในสภาพที่ดี ไม่แปรสภาพ หรือเสื่อมคุณภาพ

๔. สุขลักษณะ

๔.๑ สุขลักษณะในการทำลิปมัน ให้เป็นไปตามคำแนะนำตามภาคผนวก ก.

๕. การบรรจุ

๕.๑ ให้บรรจุลิปมันในภาชนะบรรจุที่สะอาด แห้ง ผนึกได้เรียบร้อย และสามารถป้องกันการปนเปื้อนจาก
สิ่งสกปรกภายนอกได้

๕.๒ น้ำหนักสุทธิของลิปมันในแต่ละภาชนะบรรจุ ต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุไว้ที่ฉลาก

๖. เครื่องหมายและฉลาก

๖.๑ ที่ฉลากหรือภาชนะบรรจุลิปมันทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้
ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น ลิปมัน ลิปกลอส ขี้ผึ้งสีปาก

(๒) ชื่อและปริมาณสารที่กำหนดปริมาณการใช้ (ถ้ามี)

(๓) น้ำหนักสุทธิ

(๔) เดือน ปีที่ทำ

(๕) วิธีใช้และข้อควรระวัง เช่น ให้ทดลองทาบาง ๆ ที่ริมฝีปาก ถ้ามีอาการระคายเคืองให้หยุดใช้

(๖) ข้อเสนอแนะในการเก็บรักษา

(๗) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

- ๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ลิปมันที่มีส่วนประกอบเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน
- ๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้
- ๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบส่วนประกอบ การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๓ ข้อ ๕. และข้อ ๖. จึงจะถือว่าลิปมันรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไปและการใช้งาน ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๗.๒.๑ แล้ว จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๑ และข้อ ๓.๒ จึงจะถือว่าลิปมันรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๒.๓ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบคุณลักษณะเฉพาะ ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๖ ตัวอย่าง ใช้ทดสอบจุดโค้งงอ ๓ ตัวอย่าง และใช้ทดสอบจุดหยด ๓ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๔ จึงจะถือว่าลิปมันรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๒.๔ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการตรวจสอบความคงสภาพ ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๓ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๕ จึงจะถือว่าลิปมันรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน
- ตัวอย่างลิปมันต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ ข้อ ๗.๒.๒ ข้อ ๗.๒.๓ และข้อ ๗.๒.๔ ทุกข้อ จึงจะถือว่าลิปมันรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

- ๘.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไปและการใช้งาน
- ๘.๑.๑ ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบลิปมันอย่างน้อย ๕ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจและให้คะแนนโดยอิสระ
- ๘.๑.๒ เปิดฝาตัวอย่างลิปมัน กรณีเป็นแท่งให้หมุนหรือดันตัวอย่างลิปมันออกจากแท่งให้สุด ตรวจสอบลักษณะทั่วไปโดยการตรวจพินิจ
- ๘.๑.๓ ใช้ใบมีดโกนตัดแต่งตัวอย่างลิปมันแต่ละแท่งที่ประมาณกึ่งกลางแท่ง แล้วใช้ตัวอย่างลิปมันที่เหลือทาแต่งริมฝีปาก สำหรับตัวอย่างลิปมันที่ไม่เป็นแท่งให้ปาดหน้าตัวอย่างลิปมันออกประมาณครึ่งหนึ่งของความหนาของตัวอย่าง ตรวจสอบการใช้งานโดยใช้ตัวอย่างลิปมันที่เหลือทาแต่งริมฝีปาก

๘.๑.๔ หลักเกณฑ์การให้คะแนน ให้เป็นไปตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ หลักเกณฑ์การให้คะแนน
(ข้อ ๘.๑.๔)

ลักษณะที่ตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	ระดับการตัดสิน (คะแนน)			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
ลักษณะทั่วไป	ต้องเป็นแท่ง หรือกึ่งแข็งหรือเหลว มีเนื้อเรียบ เป็นมัน ไม่มีกลิ่นหืน หรือสิ่งแปลกปลอมที่ไม่ใช่ส่วนประกอบที่ใช้	๔	๓	๒	๑
การใช้งาน	ต้องทาแต่งได้ง่าย	๔	๓	๒	๑
	ทำให้ริมฝีปากนุ่ม มันเงา	๔	๓	๒	๑

๘.๒ การทดสอบส่วนผสม

ให้ตรวจสอบสารหรือปริมาณวัตถุที่ห้ามใช้ สารที่กำหนดปริมาณการใช้ จากตำรับที่ผู้ทำแจ้ง โดยตรวจสอบรายชื่อและปริมาณสารที่ใช้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง : ข้อกำหนดทั่วไป มาตรฐานเลขที่ มอก.๑๕๒

๘.๓ การทดสอบคุณลักษณะเฉพาะ (กรณีเป็นแท่ง)

๘.๓.๑ จุดโค้งงอ

หมุนหรือดันตัวอย่างลิปมันออกจากแท่งบรรจุให้สุด นำไปวางในแนวนอนในตู้อบไฟฟ้าที่อุณหภูมิ (๔๕ ± ๑) องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง โดยให้ส่วนของแท่งตัวอย่างลิปมันขนานกับพื้นมากที่สุด วัดระยะตัวอย่างลิปมันที่โค้งงอลงมาจากระดับเดิม ทดสอบซ้ำโดยใช้ตัวอย่างลิปมันแท่งใหม่ แล้วหาค่าเฉลี่ย

๘.๓.๒ จุดหยด

หลอมตัวอย่างลิปมันในครุชชีเบล จุ่มกระเปาะเทอร์โมมิเตอร์ลงในตัวอย่างลิปมัน ทิ้งไว้ให้เย็น นำตัวอย่างลิปมันพร้อมทั้งเทอร์โมมิเตอร์ออกจากครุชชีเบล แล้วใส่ลงในบีกเกอร์ โดยให้ตัวอย่างลิปมันอยู่เหนือก้นบีกเกอร์ นำไปแช่ในอ่างน้ำร้อน บันทึกอุณหภูมิที่ตัวอย่างลิปมันหลอมละลายหยดลงมาทำซ้ำ ๓ ครั้ง แล้วหาค่าเฉลี่ย

๘.๔ การทดสอบความคงสภาพ

ให้เก็บตัวอย่างลิปมันที่อุณหภูมิ (๔ ± ๒) องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง นำมาเก็บที่อุณหภูมิ (๓๐ ± ๒) องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง ทำเช่นนี้จนครบ ๔ ครั้ง แล้วนำมาตรวจลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป

๘.๕ การทดสอบภาชนะบรรจุและเครื่องหมายและฉลาก

ให้ตรวจพินิจ

๘.๖ การทดสอบน้ำหนักสุทธิ

ให้ใช้เครื่องชั่งที่เหมาะสม

ภาคผนวก ก.

สุขลักษณะ

(ข้อ ๔.๑)

ก.๑ สถานที่ตั้งและอาคารที่ทำ

ก.๑.๑ สถานที่ตั้งตัวอาคารและที่ใกล้เคียง อยู่ในที่ที่จะไม่ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดการปนเปื้อนได้ง่าย โดย

ก.๑.๑.๑ สถานที่ตั้งตัวอาคารและบริเวณโดยรอบ สะอาด ไม่มีน้ำขังแฉะและสกปรก

ก.๑.๑.๒ อยู่ห่างจากบริเวณหรือสถานที่ที่มีฝุ่น เขม่า ควัน มากผิดปกติ

ก.๑.๑.๓ ไม่อยู่ใกล้เคียงกับสถานที่น่ารังเกียจ เช่น บริเวณเพาะเลี้ยงสัตว์ แหล่งเก็บหรือกำจัดขยะ

ก.๑.๒ อาคารที่ทำมีขนาดเหมาะสม มีการออกแบบและก่อสร้างในลักษณะที่ง่ายแก่การบำรุงรักษา การทำความสะอาด และสะดวกในการปฏิบัติงาน โดย

ก.๑.๒.๑ พื้น ฝาผนัง และเพดานของอาคารที่ทำ ก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทน เรียบ ทำความสะอาด และซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา

ก.๑.๒.๒ แยกบริเวณที่ทำออกเป็นสัดส่วน สำหรับวัตถุดิบ วัสดุบรรจุ ผลิตภัณฑ์หรือการบรรจุ และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ไม่อยู่ใกล้ห้องสุขา ไม่มีสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำอยู่ในบริเวณที่ทำ

ก.๑.๒.๓ พื้นที่ใช้ปฏิบัติงานไม่แออัด มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศที่เหมาะสม

ก.๑.๒.๔ ห้องสุขา อ่างล้างมือมีจำนวนเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับทำความสะอาด หรือฆ่าเชื้อโรค

ก.๒ เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการทำ

ก.๒.๑ ภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ ทำจากวัสดุมีผิวเรียบ ไม่เป็นสนิม ล้างทำความสะอาดได้ง่าย

ก.๒.๒ เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ สะอาด ก่อนและหลังการใช้งานต้องทำความสะอาด เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน ติดตั้งได้ง่าย มีปริมาณเพียงพอ รวมทั้งสามารถทำความสะอาดได้ง่ายและทั่วถึง

ก.๓ การควบคุมกระบวนการทำ

ก.๓.๑ วัตถุดิบและส่วนผสมในการทำ สะอาด มีคุณภาพดี มีการล้างหรือทำความสะอาดก่อนนำไปใช้ ได้จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ปลอดภัย จัดเก็บในภาชนะสะอาด ป้องกันการปนเปื้อนได้ แยกเก็บเป็นสัดส่วน

ก.๓.๒ การทำ การเก็บรักษา การขนย้าย และการขนส่ง ให้มีการป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมเสียของผลิตภัณฑ์

ก.๓.๓ เครื่องชั่งที่ใช้ต้องตรวจสอบได้เที่ยงตรง

ก.๔ การสุขาภิบาล การบำรุงรักษา และการทำความสะอาด

ก.๔.๑ น้ำที่ใช้ล้างทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และมือของผู้ทำ เป็นน้ำสะอาดและมีปริมาณเพียงพอ

ก.๔.๒ มีวิธีการป้องกันและกำจัดสัตว์นำเชื้อ แมลงและฝุ่นผง ไม่ให้เข้าในบริเวณที่ทำตามความเหมาะสม

ก.๔.๓ มีการกำจัดขยะ สิ่งสกปรก และน้ำทิ้ง อย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกลับลงสู่ผลิตภัณฑ์

ก.๔.๔ สารเคมีที่ใช้ล้างทำความสะอาด และใช้กำจัดสัตว์นำเชื้อและแมลง ใช้ในปริมาณที่เหมาะสม และเก็บแยกจากบริเวณที่ทำ เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนลงสู่ผลิตภัณฑ์ได้

ก.๕ บุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ

ผู้ทำทุกคน ต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ รักษาความสะอาดส่วนบุคคลให้ดี เช่น สวมเสื้อผ้าที่สะอาด มีผ้าคลุมผมเพื่อป้องกันไม่ให้เส้นผมหล่นลงในผลิตภัณฑ์ ไม้ไว้เล็บยาว ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน หลังการใช้ห้องสุขา และเมื่อมือสกปรก
